

ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΟΙΒΟ ΣΑΚΑΛΗ

054

Κατοικία, Ψυχικό.

ΕΡΙΕΤΑ ΑΙΤΤΑΛΙ

One Athens, Λυκαβηττός. Η μετατροπή του κτηρίου της Σχολής Δοξιάδη.

Byzantine Suite, Ξενοδοχείο Κινστέρνα, Μονμβασιά.

CATHY CUNLIFFE

ANNA ΣΤΑΘΑΚΗ

ΠΟΛΙΤΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ DIVERCITY, ΜΕ ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ, ΚΑΤΑΦΕΡΕ ΝΑ ΞΕΠΕΡΑΣΕΙ ΤΑ ΣΤΕΝΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΝΑ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΠΛΕΟΝ ΜΙΑ ΔΙΕΘΝΗΣ ΦΙΡΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΔΟΥΛΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΑΓΚΑΗ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΣΕΝ ΜΟΡΙΤΖ ΚΑΙ ΤΗ ΝΕΑ ΑΓΓΛΙΑ.

Η αρχιτεκτονική ομάδα Divercity αποτελείται από τον Νικόλα Τραβασάρο, τον Δημήτρη Τραβασάρο και τη Χριστίνα Αχτύπη. Οι ίδιοι αισθάνονται περισσότερο Ευρωπαίοι και αυτό που θεωρούν ότι τους χάρισε η Ελλάδα ως πολύτιμη γνώση είναι μια πολύ καλύτερη κατανόηση του τι σημαίνει φως, θέα, η ζωή στο μέσα έξω.

Εκπρωσώπωντας ολόκληρη την ομάδα, μας μίλησε ο Νικόλας Τραβασάρος. **Ένα από τα έργα σας είναι η μετατροπή του κτηρίου της Σχολής Δοξιάδη στο Κολωνάκι σε κτήριο κατοικιών. Τι σημαίνει για εσάς η παρέμβαση σε ένα εμβληματικό κτήριο όπως αυτό;** Το έργο αυτό μας έδωσε την ευκαιρία να σκεφτούμε πολύ πάνω στο θέμα του τι γίνεται με τα κτήρια του Μοντέρνου κινήματος, που είναι πλέον κομμάτι της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, αν και τα περισσότερα από αυτά δεν είναι επισήμως καταγεγραμμένα ως διατηρητέα. Η συζήτηση άνοιξε με το κτήριο Φιξ του Ζενέτου, που πρώτα καταδαφίστηκε το μισό και στη συνέχεια διασώθηκε το άλλο μισό.

Μεταλλαγμένο... Ακριβώς, αλλιώς αυτό είναι ένα κομμάτι της ζωής των κτηρίων – δεν είναι απαραίτητο στο βάθος της ιστορίας τους να διατηρούν την ίδια χρήση. Το ενδιαφέρον με το συγκεκριμένο κτήριο ήταν η κλιμακά του. Δεν ήταν μόνο η αρχιτεκτονική του γλώσσα αλλά το ότι συγκροτούσε μια ολόκληρη περιοχή γύρω του. Η Αθήνα δεν έχει μεγάλα κτήρια όπως οι άλλες ευρωπαϊκές πόλεις. Το κύτταρο της πόλης δεν είναι το οικοδομικό τετράγωνο αλλά η πολυκατοικία, με αποτέλεσμα να υπάρχει μια συνεχής πολυδιάσπαση. Όταν του Φιξ έχασε την κλιμακά του, σίγουρα κάτι έχασε ως κτήριο. Ανάποδο πρόβλημα είναι το Χίλτον: ένα εμβληματικό κτήριο απέκτησε μια προσθήκη μάλλον ατυχή. Εμείς λοιπόν, όταν αναλάβαμε το έργο στη Σχολή Δοξιάδη, αποσαφηνίσαμε τι ήταν σημαντικό από το κτήριο για εμάς. Το πρώτο στοιχείο ήταν η κλιμακά του μέσα σε μια πόλη με χαμηλά κτήρια, αλλά και η κλιμακά του από την πόλη προς τον Λυκαβηττό. Το δεύτερο ήταν η ηχογική του κανάβου, της ευελιξίας και της δυνατότητας επέκτασης, το πώς δηλαδή διαμόρφωσε ο Δοξιάδης το τελικό κτήριο μέσω μιας σειράς παρεμβάσεων σε έναν ορίζοντα μιας δεκαεπταετίας.

Ποια θα είναι η σχέση των διαμερισμάτων στους πιο χαμηλούς ορόφους με τον περιβάλλοντα χώρο; Οι χωρικές ποιότητες που έχει αυτό το κτήριο είναι πολύ διαφορετικές. Ψηλά έχει θέα προς την Ακρόπολη και θέλεις να έχεις μεγάλα ανοίγματα, ενώ χαμηλά μιλάς για έναν τυπικό αθηναϊκό δρόμο. Άρα έπρεπε να βρεθεί μια τυπολογία κατοικιών που να επιτρέπει να ανταποκρίνεται στις διαφορετικές χωρικές ποιότητες. Έχουμε λοιπόν μια μεγάλη τυπολογία κατοικιών, από penthouse και townhouse, μέχρι στούντιο. Όπου μπορούσαμε πάνω, ο τρόπος που συλλάβαμε την αρχιτεκτονική των διαμερισμάτων ακολουθεί την αρχιτεκτονική του Δοξιάδη, ο οποίος είχε δημιουργήσει χώρους διαμερείς με θέα στην Ακρόπολη και στον Λυκαβηττό, πόλη και φύση, που λειτουργούσαν βιοκλιματικά. Ως προς

τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν, δίνουν την αίσθηση της πολυτέλειας χωρίς υπερβολές, κλείνοντας το μάτι στην εποχή που δημιουργήθηκε το κτήριο. Σημαντικοί είναι επίσης οι κοινόχρηστοι χώροι του, όπως το αίθριο, που επαφέρουν τον διάλογο της εποχής του Μοντέρνου για τη συλλογικότητα.

Πώς καταφέρατε και αναπτύξατε διεθνή δραστηριότητα ως γραφείο; Δυστυχώς, η αρχιτεκτονική έχει μειωμένη βαρύτητα στη ζωή μας και σ' αυτό ευθύνεται το κράτος το οποίο δεν ενδιαφέρεται για την αρχιτεκτονική, δεν την πιστεύει, δεν την καταλαβαίνει και δεν έχει καμία διάθεση να τη βοηθήσει. Αυτόματα, ο Έλληνας αρχιτέκτονας ξεκινά από μειονεκτική θέση σε σχέση με κάποιον Ευρωπαίο συνάδελφό του. Εμείς ανήκουμε σε μια γενιά που θεωρεί ότι η αρχιτεκτονική είναι μια διεθνής συζήτηση. Δεν μας ενδιαφέρουν οι συζητήσεις περί ελληνικότητας. Άλλωστε και στην Ελλάδα τα μεγάλα έργα δίνονταν σε ξένους αρχιτέκτονες. Στον Botta, στον Hopkins, στον Tschumi, στον Piano. Έπειτα, οι δυνατότητες που πρόσφερε το ίντερνετ έδινε την ευκαιρία στους Έλληνες developers να αναθέτουν τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό για μικρότερα έργα σε γραφεία του εξωτερικού. Δεν υπήρχε η πολυτέλεια των προηγούμενων γενεών, οι οποίες προστατευμένες και περικρακωμένες μιλούσαν περί ελληνικότητας. Πλέον είναι θέμα επιβίωσης. Ή καταφέρνεις να μπεις στη διεθνή κουβέντα ή αλλιώς το πεδίο δράσης σου είναι πολύ περιορισμένο. Γι' αυτό το 2007 ανοίξαμε ένα γραφείο στο Λονδίνο, που είναι ένα από τα κέντρα όπου διεξάγεται αυτή η συζήτηση.

Τι είναι αυτό που προσφέρετε; Καταρχάς δεν προβαλλόμαστε ως Έλληνες αλλά ως Μεσογείοι. Αυτό που προσφέρουμε είναι ότι λόγω κλίματος, που ζούμε μέσα έξω, έχουμε μια πολύ καλύτερη κατανόηση του τι σημαίνει φως, θέα, η ζωή στο μέσα έξω. Το οποίο ταιριάζει σε πολλούς τόπους.

Φαντάζομαι ότι ένας παράγοντας που στρέφει το ενδιαφέρον στη θέα, στο τοπίο και το μέσα έξω είναι και οι σύγχρονες τεχνολογίες που το επιτρέπουν. Πλέον τα σαλόνια δεν χρειάζεται να είναι περικλεισμένα για να μην κρυώνεις. Ακριβώς. Αλλά δεν θα ήθελα να σκεφτούμε ότι είναι μονοσήμαντος ο τρόπος της αντίληψης της θέας: απλά ένα μεγάλο παράθυρο. Είναι και θέμα κουλτούρας. Άλλο να χιτίζεις στη Μονμβασιά και άλλο στο Άμστερνταμ. Μεταφράζουμε σε χώρο και σε ποιότητες τον πολιτισμό. Και δεν αντιλαμβανόμαστε την αρχιτεκτονική ως «έχω ένα σπιτί και το εξάγω παντού» – όπως για παράδειγμα η Zaha Hadid, όπου η υπογραφή κυριαρχεί του τόπου. Εμείς είμαστε πιο ανθρωποκεντρικοί. Μας ενδιαφέρει η συγκρότηση νοήματος και για να το πετύχεις πρέπει να χρησιμοποιείς διαφορετικά εργαλεία κάθε φορά. Εξ ου και τα έργα μας δεν είναι άμεσα αναγνωρίσιμα. Υπάρχουν κοινά στοιχεία τα οποία είναι πέρα από το οπτικό. Είναι σε θέματα αίσθησης χώρου και γλώσσας.

Πώς καταφέρατε να κάνετε το ξεκίνημα και σήμερα να έχετε έργα μέχρι τη Σαγκάη; Μέσω της RIBA, της ένωσης των Βρετανών αρχιτεκτόνων.

Ξενοδοχείο Κινστέρνα, Μονμβασιά.

CATHY CUNLIFFE

Θα δώσω δύο παραδείγματα. Όταν αναλάβαμε τη δουλειά για τη Σχολή Δοξιάδη, έγινε μια καταγγελία από την οργάνωση Monumenta που έχει σκοπό τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και για την οποία τρέφω μεγάλο σεβασμό. Όμως ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων της Ελλάδας, στον οποίο ανήκουμε, προσυπέγραψε την καταγγελία χωρίς να την έχει διαβάσει καλά καλά και σίγουρα χωρίς να έχει επικοινωνήσει μαζί μας προκειμένου να ενημερωθεί για το τι σκοπεύαμε να κάνουμε σε αυτό το έργο. Στην Αγγλία, όταν γίναμε μέλη της RIBA, μας προσέγγισαν για να μάθουν τι κάνουμε, ποιες ανάγκες έχουμε και πώς μπορούμε να μας βοηθήσουν. Στο πλαίσιο ενός προγράμματος προώθησης του βρετανικού ναζίν –που δεν είμαστε Βρετανοί, απλά ανήκουμε στον σύλλογο– μας έφεραν σε επαφή με μία κινεζική εταιρεία για την οποία θα φτιάξουμε ένα εμπορικό κατάστημα μέσα σε ένα νέο οπα στη Σανγκάη. Φαντάσου τι βοήθεια δέχεσαι!

Παρ' όλα αυτά, επιμένετε να έχετε γραφείο και στην Ελλάδα. Έχω πολύ μεγάλη αγάπη για την Ελλάδα. Άλλο που αισθανόμαστε πρώτα Ευρωπαίοι και μετά Έλληνες. Αυτή είναι μια κατεύθυνση που δεν είναι πολύ της μόδας στην Ελλάδα.

Σας ενδιαφέρουν μάλλον τα πιο μεγάλα έργα. Όχι απαραίτητα. Αυτές τις μέρες ξεκινά ένα έργο που περιμέναμε με ανυπομονησία, ο επανασχεδιασμός του λόμπι της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση. Διευθετούμε θέματα που έχουν να κάνουν με το πώς φτάνεις, πώς παίρνεις πληροφορίες, πώς πηγαίνεις στα ταμεία και ταυτόχρονα θα δώσουμε μια ταυτότητα στον χώρο που μέχρι σήμερα ήταν αμύητος. Οι παρεμβάσεις που θα κάνουμε –μια που ο διαγωνισμός απαγόρευε οποιαδήποτε παρέμβαση στα αρχιτεκτονικά στοιχεία– θυμίζουν τα περίπτερα που έχουμε στην πόλη, αλλά ταυτόχρονα και τη γεωμετρία του κτηρίου τσαλακωμένη.

Σίγουρα πάντως είναι ένα δημόσιο έργο. Αγαπάμε τα έργα που είναι πιο δημόσια. Αυτό είναι η αρχιτεκτονική, μια συζήτηση με τον κόσμο. **m&d**